

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

 Катерина ПЕТРОВСЬКА

“01” вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ІІІ 13
ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-професійні програми: Соціальна робота та соціальна педагогіка

Спеціалізація: соціальна педагогіка

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Робоча програма “Історія та теорія соціальної роботи” для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота.

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та соціальна педагогіка

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Наталя ЗАХАРОВА

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

від “01” вересня 202 року (протокол № 2)

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної програми
«Соціальна робота та соціальна педагогіка»

Анастасія ТУРГЕНЄВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	<i>Обов'язкова</i>	
	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: <u>Соціальна робота та соціальна педагогіка</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 18		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 270		Семестр	
Мова навчання: українська		3,4-й	3,4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,11 самостійної роботи студента – 3,17	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	38 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		42 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		190 год.	248 год.
		Індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 80/190 (30%/70%)

для заочної форми навчання - 22/248(8%/92%)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та теорія соціальної роботи» є: ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією соціальної роботи та соціального виховання за кордоном та в Україні; теоретико-методологічними засадами розвитку соціальної роботи як науки та фаху, її особливостями в українському контексті; національно-культурними, морально-етичними, правовими та психолого-педагогічними аспектами діяльності соціального працівника; визначення загальних підходів, моделей, стратегій втручання, методів та технологій соціальної роботи з надання допомоги різним верствам населення в умовах різних соціальних інституцій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія та теорія соціальної роботи» є:

- формування професійно орієнтованого світогляду майбутнього соціального працівника;
- виявлення та дослідження соціальних проблем у суспільстві, громаді, групі чи в окремих індивідів;
- розробка плану дій, стратегій професійного втручання соціального працівника у системи різного порядку;
- соціальна робота з людьми різних вікових, професійних, соціальних груп;
- оволодіння сукупністю методів, способів, технік, технологій надання соціальної допомоги клієнтам.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції*	Результати навчання
1.	ЗК-6	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.	ПР-5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
2.	СК-2	Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.	ПР-3 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.
3.	СК-20	Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.	ПР-20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Еволюція соціальної роботи

Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Теорія та історія соціальної роботи». Періодизація історії соціальної роботи. Зв'язок з іншими науковими галузями та дисциплінами; джерела вивчення історії соціальної роботи.

Наукові підходи до визначення етапів розвитку історії та теорії соціальної роботи. Способи дослідження історичних форм соціальної допомоги: реципрокація, редистрибуція, реконструкція, екстраполяція. Праісторичні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період.

Тема 2. Соціальна допомога як суспільне явище

Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті і давньому Китаї як практична діяльність з надання допомоги населенню: централізоване планування розподілу продуктів харчування. Соціальна допомога у давніх Греції та Римі: гуманізм і солідарність, перші соціальні виплати.

Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Вплив державних, релігійних інституцій на формування соціальної підтримки в суспільстві. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.

Тема 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-Х ст.)

Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя. Соціально-економічний стан населення у середньовіччі. Християнська церква - головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Соціальна функція монастирів.

Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця Х ст. Реконструкція організації соціального захисту у слов'ян. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.

Тема 4. Практика підтримки нужденних (Х-ХІІІ ст.)

Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у Х-ХІІІ століттях. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). Соціальний захист за часів князівства Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Церковно-монастирська система благодійності.

Церковна, державна, світська соціальна допомога в ХІV - першій половині ХVІІ ст. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до підтримки та допомоги нужденним. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні.

Тема 5. Державна опіка у світовій історії (друга половина ХVІІ - перша половина ХІХ століть).

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. Форми надання допомоги: інститути приватної доброчинності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони.

Державний і приватний соціальний захист з другої половини ХІХ ст. по 1917 р. Вплив російських реформ 60-70-их років ХІХ ст. на розвиток державної і суспільної опіки. Сільська і волосна опіка. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної опіки в Україні. Зародження соціального страхування і «карцерна» система

державної і суспільної опіки в Західній Європі та США. Заміна «дружніх візитерів» на фахівців: виникнення соціальної роботи як фахової діяльності.

Тема 6. Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні

Відмова від громадської системи благодійності. Українське товариство Червоного Хреста. Вплив нової економічної політики на соціальне забезпечення. Боротьба з жебрацтвом. Соціальна політика стосовно селянства. Система соціального забезпечення у Радянському Союзі. Основні напрями соціального забезпечення.

Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов. Структура Міністерства праці та соціальної політики. Український державний центр соціальних служб для молоді. Державна служба зайнятості. Організації самопомоги або взаємодопомоги. Волонтерський рух в Україні.

Тема 7. Еволюція практики соціальної роботи

Історичні передумови виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Періодизація історії та теорії соціальної роботи. Становлення фахової соціальної роботи за кордоном. Формування концепцій, поглядів на суть та розвиток соціальної роботи. Внесок у розвиток соціальної роботи М. Річмонд, Дж. Адамс та ідей сеттельментського руху. Внесок А. Саломон у підготовку кадрів для соціальної роботи.

Вплив зарубіжних концепцій, підходів на формування професійної діяльності в соціальній сфері. Своєрідність становлення соціальної роботи як фаху в Україні: початок ХХст. – 80р. ХХст. Формування спеціалізованих служб, територіальних центрів соціального обслуговування. Введення у державний класифікатор професії «соціальний працівник». Розвиток моделі соціального захисту населення в незалежній Україні.

Тема 8. Нормативно-правове регулювання соціальної роботи

Фахове регулювання соціальної роботи за кордоном; механізми правового регулювання; тенденції. Формування законодавчого поля соціальної роботи. Поняття «субсидіарності». Нормативна база соціальної роботи в Україні: закони прямої та непрямої дії.

Регламентация діяльності соціального працівника відповідно законодавства. Види соціальної роботи: Закон України «Про соціальну роботу з молоддю». Види соціальних послуг: Закон України «Про соціальні послуги». Фахова соціальна робота з різними соціально вразливими групами: Закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний термін».

Тема 9. Теоретичні основи практики соціальної роботи

Теорія соціальної роботи як сукупність концепцій, понять, тенденцій, моделей і технік. Етапи становлення теорії соціальної роботи. Формування класифікацій моделей соціальної роботи: соціально-інтегративні та емансипаторні.

Поняття практики соціальної роботи. Взаємозв'язок історії, теорії та практики соціальної роботи. Значущість теорії для практики соціальної роботи.

Тема 10. Психологічні моделі соціальної роботи

Класифікація моделей соціальної роботи. Психодинамічна модель соціальної роботи. Теорії З. Фрейда, Е. Еріксона, А. Бандури та ін..

Когнітивно-біхевіористична модель соціальної роботи. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи. Використання психологічних моделей соціальної роботи в практиці.

Тема 11. Соціологічні моделі соціальної роботи

Системна модель соціальної роботи. Екологічна модель соціальної роботи.

Використання у соціальній роботі теорії ролей. Соціально-радикальна модель соціальної роботи.

Тема 12. Соціальна робота як прикладна діяльність

Поняття методології в соціальній роботі: компоненти. Процес соціальної роботи: підходи, фази. Класифікація методів соціальної роботи. Соціальні технології: загальні та спеціальні.

Поняття стратегій втручання: мета, типи. Стратегії прямого втручання: характеристика, суть. Стратегії комбінованого (проміжного) втручання: мета, техніки. Стратегії втручання, спрямовані на зміну системи: суть, значення щодо розвитку та удосконалення соціальної роботи.

Тема 13. Комплексні моделі втручання

Характеристика кризового втручання: мета, ознаки, умови, принципи. Підходи до втручання у кризу: кризове консультування, техніки. Інтенсивний догляд (опіка): мета, завдання, принципи, фази, ресурси.

Взаємовідповідність соціальної діагностики та моделі соціальної роботи «зосереджена на завданні модель соціальної роботи». Послідовність процедур діагностування проблеми, соціальна проекція на вирішення завдань втручання.

Тема 14. Індивідуальна соціальна робота

Процес ведення випадку. Визначення мети, завдань ведення випадку. Первинне оцінювання; процедура, методи. Клінічна соціальна робота. Менеджмент випадку. Адміністративна модель ведення випадку. Модель інтенсивного догляду.

Специфіка консультування в соціальній роботі. Технологія індивідуального консультування. Специфіка дистантного консультування; види. Підготовка фахівців до консультативної діяльності.

Тема 15. Професійне документування соціальної роботи.

Складання плану втручання: мета, завдання; план-графік роботи (за ієрархією потреб А. Маслоу). Реалізація плану втручання; моніторинг його результатів. Ведення професійних записів: форма, вимоги.

Стандартизація документування. Умови зберігання конфіденційної документації. Правила публічного оприлюднення.

Тема 16. Соціальна робота як структурний феномен

Мері Річмонд про індивідуальну соціальну роботу. Індивідуалізація соціальної роботи як мікрорівень: завдання, зв'язок з стратегіями прямого втручання; послуги; методи (безпосередні, опосередковані); алгоритм надання індивідуальної соціальної роботи. Групова робота як мезорівень соціальної роботи: поняття; суть; сфери застосування групової роботи. Внесок А. Адлера, Дж. Морено в розвиток групової соціальної роботи.

Історія зародження соціальної роботи в громаді; сеттельмент-рух. Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення» щодо розвитку соціальної роботи в громаді. Організація роботи в громаді: зміст, напрями, форми. Сучасні моделі і тактики соціальної роботи в громаді.

Тема 17. Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна

Соціальна робота як наука; предмет соціальної роботи як науки. Значення дослідження в розвитку наукової сфери соціальної роботи. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками та галузями суспільної практики.

Соціальна робота як навчальна дисципліна: мета, значення підготовки. Стандарт

кваліфікації практичної соціальної роботи. Кваліфікаційні вимоги до підготовки соціального працівника: знання, вміння, якості. Актуальні проблеми сучасної підготовки фахівців.

Тема 18. Соціальна робота як суспільне явище

Актуальність соціальної роботи в сучасному суспільстві. Сутність поняття «соціальна робота». Місія, мета, завдання, об'єкт, суб'єкт, засоби соціальної роботи. Змістова характеристика соціальної роботи; напрями. Закономірності, функції, сфери соціальної роботи. Ролі соціальних працівників у професійній діяльності. Принципи соціальної роботи.

Поняття тезаурусу соціальної роботи. Групи понять і категорій соціальної роботи. Запозичені поняття та категорії соціальної роботи. Зміст загальних понять і категорій соціальної роботи. Характеристика специфічних понять і категорій соціальної роботи. Основні поняття теми: соціум, соціальна діяльність, соціальна реабілітація, соціальна адаптація, соціальний захист, соціальний інститут, соціальне інспектування, соціальна діагностика, соціальний працівник, соціальне обслуговування, соціальна профілактика, соціальне страхування, соціальний супровід, добродійність, волонтерський рух.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Тема 1. Еволюція соціальної роботи													
1.1. Теоретико-методологічні основи курсу «Теорія та історія соціального виховання та соціальної роботи»	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	-	5
1.2. Історичні форми допомоги	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	-	6
Разом за темою 1.	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	-	11
Тема 2. Соціальна допомога як суспільне явище													
2.1. Соціальна допомога в стародавніх суспільствах	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	-	7
2.2. Ідеї суспільної допомоги нужденним у християнських країнах	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	-	8
Разом за темою 2	15	4	4	-	-	7	15	-	-	-	-	-	15
Тема 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-ХУ ст.)													
3.1. Соціальна	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	-	7

допомога у народів Західної Європи												
3.2. Форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Разом за темою3	15	4	4	-	-	7	15	2	-	-	-	13
Тема 4. Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.)												
4.1. Форми підтримки нужденних	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
4.2. Основні тенденції в царині соціальної роботи (XIV – перша половина ХУІІ ст..)	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за темою4	15	4	4	-	-	7	15	-	-	-	-	15
Тема5. Державна опіка у світовій історії (др. половина ХУІІ ст. - перша половина ХІХ ст.)												
5.1. Основні напрямки суспільної опіки	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
2. Практика соціального захисту	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 5	15	4	4	-	-	7	15	-	-	-	-	15
Тема6. Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні												
6.1. Формування системи соціального забезпечення в Радянському Союзі	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
6.2. Становлення соціальної роботи в незалежній Україні	8	-	2	-	-	6	8	-	2	-	-	6
Разом за темою6	15	--	4	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Тема7. Еволюція практики соціальної роботи												
7.1. Зародження фахової роботи за кордоном.	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
7.2. Історія фахової соціальної роботи в Україні.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Разом за темою7	15	4	4	-	-	7	15	2	-	-	-	13
Тема 8. Нормативно-правове регулювання соціальної роботи												

8.1. Правова регламентація соціальної роботи.	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
8.2. Норматив-но-правова база соціальної роботи в Україні.	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за темою8.	15	-	2	-	-	13	15	-	-	-	-	15
Тема 9. Теоретичні основи практики соціальної роботи												
9.1. Соціальна робота як парадигмальна теорія.	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
9.2. Практика соціальної роботи	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за темою9.	15	-	2	-	-	13	15	-	-	-	-	15

Тема 10. Психологічні моделі соціальної роботи												
10.1. Психологічні теорії	7	-	-	-	-	7	7	-	2	-	-	5
10.2. Концепції психосоціального розвитку.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою10	15	-	-	-	-	15	15	-	2	-	-	13
Тема 11. Соціологічні моделі соціальної роботи												
11.1. Системні моделі соціальної роботи	7	-	-	-	-	7	7	-	2	-	-	5
11.2. Теорія стигматизації в соціальній роботі	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 11	15	-	-	-	-	15	15	-	2	-	-	13
Тема 12. Соціальна робота як прикладна діяльність												
12.1. Методологія практичної соціальної роботи	7	2	-	-	-	5	7	2	-	-	-	5
12.2. Стратегії втручання в соціальній роботі.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Разом за темою12	15	4	2	-	-	9	15	4	-	-	-	11
Тема 13. Комплексні моделі втручання												
13.1. Кризове втручання.	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	5
13.2. «Зосереджена на завданні модель соціальної роботи».	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8

Разом затеєю 13	15	4	4	-	-	7	15	2	-	-	-	13
Тема 14. Індивідуальна соціальна робота												
14.1. Ведення випадку в соціальній роботі.	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	5
14.2. Модель консультування в соціальній роботі.	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
Разом за темою 14.	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
Тема 15. Професійне документування соціальної роботи												
15.1. Документування соціальної роботи.	7	2	-	-	-	5	7	-	-	-	-	7
15.2. Практика ведення документації.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 15	15	2	-	-	-	13	15	-	-	-	-	15
Тема 16. Соціальна робота як структурний феномен												
16.1. Рівні соціальної роботи.	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
16.2. Робота в громаді як макрорівень соціальної роботи.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 16	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Тема 17. Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна												
17.1. Соціальна робота як наука.	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
17.2. Соціальна робота як навчальна дисципліна.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 17	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Тема 18. Соціальна робота як суспільне явище												
18.1. Сутність соціальної роботи.	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
18.2. Категорії соціальної роботи.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 18.	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Всього за курс:	270	38	42			190	270	12	10			248

4. Теми лекцій

№	Назви тем	Кількість
---	-----------	-----------

з/п	2	годин	
		Денна	Заочна
1.	<i>Еволюція соціальної роботи.</i>	4	2
1.1.	Теоретико-методологічні основи курсу “Теорія та історія соціального виховання та соціальної роботи”. 1. Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві. Предмет і завдання курсу. Періодизація історії соціальної роботи. Зв'язок з іншими дисциплінами, джерела вивчення.	2	2
1.2.	Історичні форми допомоги 1. Періодизація розвитку теорії соціальної роботи. 2. Праісторичні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період.	2	-
2.	<i>Соціальна допомога як суспільне явище.</i>	4	-
2.1.	Соціальна допомога у стародавніх суспільствах 1. Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті і давньому Китаї як практична діяльність з надання допомоги населенню. 2. Соціальна допомога у давніх Греції та Римі.	2	-
2.2.	Форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян. 1. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст. 2. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. 3. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. 4. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.	2	-
3.	<i>Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-ХУ ст.).</i>	4	2
3.1.	Соціальна допомога у народів Західної Європи 1. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного (XI-ХУ століття) середньовіччя. 2. Християнська церква - головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. 3. Соціальна функція монастирів.	2	-
3.2.	Ідеї суспільної допомоги нужденним у християнських країнах. 1. Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. 2. Вплив державних, релігійних інституцій на формування соціальної підтримки в суспільстві. 3. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.	2	2
4.	<i>Практика підтримки нужденних (Х-ХІІІ ст.)</i>	4	-
4.1.	Форми підтримки нужденних 1. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у Х-ХІІІ століттях. 2. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. 3. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). 4. Соціальний захист за князів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. 5. Церковно-монастирська система благодійності.	2	-
4.2.	Основні тенденції в царині соціальної роботи (XIV - першій	2	-

	половині XVII ст.). 1. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV - першій половині XVII ст. 2. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. 3. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до підтримки та допомоги нужденним. 4. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні		
5	<i>Державна опіка у світовій історії (друга половина XVII - перша половина XIX століть).</i>	4	-
5.1.	Основні напрямки суспільної опіки. 1. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. 2. Форми надання допомоги: інститути приватної добродійності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства. 3. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі.	2	-
5.2.	Практика соціального захисту 1. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р. 2. Вплив російських реформ 60-70-их років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. 3. Сільська і волосна опіка. 4. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної опіки в Україні. 5. Зародження соціальної роботи як фахової діяльності.	2	-
6.	<i>Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні.</i>	4	-
6.1.	Формування системи державного соціального забезпечення в Радянському Союзі 1. Відмова від громадської системи благодійності. Українське товариство Червоного Хреста. 2. Вплив нової економічної політики на соціальне забезпечення. Боротьба з жебрацтвом. 3. Соціальне політика стосовно селянства. 4. Система соціального забезпечення у Радянському Союзі. Основні напрями соціального забезпечення.	-	-
6.2.	Становлення соціальної роботи в незалежній Україні як системи 1. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов. 2. Структура Міністерства праці та соціальної політики. 3. Український державний центр соціальних служб для молоді. 4. Державна служба зайнятості. 5. Організації самопомоги або взаємодопомоги. Волонтерський рух в Україні.	-	-
7.	<i>Еволюція практики соціальної роботи.</i>	4	2
7.1.	Зародження фахової роботи за кордоном. 1. Становлення фахової соціальної роботи за кордоном. Соціальна робота як філантропічний рух. 2. Внесок у розвиток соціальної роботи М. Річмонд, Дж. Адамс А. Саломон. 3. Формування концепцій, поглядів на суть та розвиток соціальної роботи.	2	-
7. 2.	Історія фахової соціальної роботи в Україні.	2	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Своєрідність становлення соціальної роботи як фаху в Україні: початок ХХст. – 80р. ХХст. 2. Формування спеціалізованих служб, територіальних центрів соціального обслуговування. 3. Введення у державний класифікатор професії «соціальний працівник». 4. Розвиток моделі соціального захисту населення в незалежній Україні. 		
8.	<i>Нормативно-правове регулювання соціальної роботи.</i>	-	-
8.1.	Правова регламентація соціальної роботи. <ol style="list-style-type: none"> 1. Фахове регулювання соціальної роботи за кордоном. 2. Формування законодавчого поля соціальної роботи. 3. Нормативна база соціальної роботи: закони прямої та непрямої дії. 	-	-
8.2.	Нормативно-правова база соціальної роботи в Україні. <ol style="list-style-type: none"> 1. Регламентація діяльності соціального працівника відповідно законодавства. 2. Види соціальної роботи. 3. Види соціальних послуг. 4. Фахова соціальна робота з різними соціально вразливими групами. 	-	-
9	<i>Теоретичні основи практики соціальної роботи.</i>	-	-
9.1.	Соціальна робота як парадигмальна теорія. <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія соціальної роботи як сукупність концепцій, понять, тенденцій, моделей і технік. 2. Етапи становлення теорії соціальної роботи. 3. Формування класифікацій моделей соціальної роботи: соціально-інтегративні та емансипаторні. 	-	-
9.2.	Практика соціальної роботи. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття практики соціальної роботи. 2. Взаємозв'язок історії, теорії та практики соціальної роботи. 3. Значущість теорії для практики соціальної роботи. 	-	-
10	<i>Психологічні моделі соціальної роботи.</i>	-	-
10.1.	Психологічні теорії <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація моделей соціальної роботи. 2. Психодинамічна модель соціальної роботи. 3. Теорії З. Фрейда, Е. Еріксона, А. Бандури та ін.. 	-	-
10.2.	Концепції психосоціального розвитку. <ol style="list-style-type: none"> 1. Когнітивно-біхевіористична модель соціальної роботи. 2. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи. 3. Використання психологічних моделей соціальної роботи в практиці. 	-	-
11	<i>Соціологічні моделі соціальної роботи.</i>	-	-
11.1.	Системні моделі соціальної роботи. <ol style="list-style-type: none"> 1. Системна модель соціальної роботи. 2. Екологічна модель соціальної роботи. 	-	-
11.2.	Теорія стигматизації в соціальній роботі <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання у соціальній роботі теорії ролей. 2. Соціально-радикальна модель соціальної роботи. 	-	-
12.	<i>Соціальна робота як прикладна діяльність.</i>	4	2
12.1.	Методологія практичної соціальної роботи. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття методології в соціальній роботі: компоненти. 	2	2

	2. Процес соціальної роботи: підходи, фази. 3. Класифікація методів соціальної роботи. 4. Соціальні технології: загальні та спеціальні.		
12.2.	Стратегії втручання в соціальній роботі. 1. Поняття стратегій втручання: мета, типи. 2. Стратегії прямого втручання: характеристика, суть. 3. Стратегії комбінованого (проміжного) втручання: мета, техніки. 4. Стратегії втручання, спрямовані на зміну системи.	2	-
13.	<i>Комплексні моделі втручання.</i>	4	2
13.1.	Кризове втручання. 1. Характеристика кризового втручання: мета, ознаки, умови, принципи. 2. Підходи до втручання у кризу: кризове консультування, техніки. 3. Інтенсивний догляд (опіка): мета, завдання, принципи, фази, ресурси.	2	2
13.2.	«Зосереджена на завданні модель соціальної роботи». 1. Характеристика «Зосередженої на завданні моделі СР». 2. Етапи реалізації моделі; алгоритм соціальної діагностики.	2	-
14.	<i>Індивідуальна соціальна робота.</i>	4	2
14.1.	Ведення випадку в соціальній роботі. 1. Процес ведення випадку. Клінічна соціальна робота. 2. Адміністративна модель ведення випадку. 3. Модель інтенсивного догляду.	2	2
14.2.	Модель контактного консультування. 1. Специфіка консультування в соціальній роботі. 2. Технологія індивідуального консультування. 3. Специфіка дистантного консультування; види. 4. Підготовка фахівців до консультативної діяльності.	2	-
15.	<i>Професійне документування соціальної роботи.</i>	2	-
15.1.	Документування соціальної роботи. 1. Складання плану втручання: мета, завдання; план-графік. 2. Реалізація плану втручання; моніторинг його результатів. 3. Ведення професійних записів.	2	-
15.2.	Практика ведення документації 1. Стандартизація документування. 2. Умови зберігання конфіденційної документації. 3. Правила публічного оприлюднення.	-	-
Усього		38	12

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	<i>Еволюція соціальної роботи.</i>	4	2
1.1.	Теоретико-методологічні основи курсу “Теорія та історія соціального виховання та соціальної роботи”. 1. Актуальність соціальної роботи. 2. Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві.	2	-

	3. Предмет і завдання курсу. 4. Зв'язок з іншими дисциплінами.		
1.2.	Історичні форми допомоги 1. Періодизація розвитку теорії соціальної роботи. 2. Праісторичні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період	2	2
2.	<i>Соціальна допомога як суспільне явище.</i>	4	-
2.1.	Соціальна допомога у стародавніх суспільствах 1. Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті і давньому Китаї як практична діяльність з надання допомоги населенню. 2. Соціальна допомога у давніх Греції та Римі.	2	-
2.2.	Форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян 1. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст. 2. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. 3. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. 4. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.	2	-
3.	<i>Тема 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-ХУ ст.).</i>	4	--
3.1.	Соціальна допомога у народів Західної Європи 1. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного (XI-ХУ століття) середньовіччя. 2. Християнська церква – головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. 3. Соціальна функція монастирів.	2	-
3.2.	Ідеї суспільної допомоги нужденним у християнських країнах. 1. Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. 2. Вплив державних, релігійних інституцій на формування соціальної підтримки в суспільстві. 3. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.	2	-
4.	<i>Практика підтримки нужденних (X-ХІІІ ст.).</i>	4	-
4.1.	Форми підтримки нужденних 1. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-ХІІІ століттях. 2. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. 3. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). 4. Соціальний захист за князів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. 5. Церковно-монастирська система благодійності.	2	-
4.2.	Основні тенденції в царині соціальної роботи (XIV – першій половині XVII ст.). 1. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV – першій половині XVII ст. 2. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. 3. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до	2	-

	підтримки та допомоги нужденним. 4. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні		
5	<i>Державна опіка у світовій історії (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).</i>	4	-
5.1.	Основні напрямки суспільної опіки. 1. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. 2. Форми надання допомоги: інститути приватної доброчинності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства. 3. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі.	2	-
5.2.	Практика соціального захисту 1. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р. 2. Вплив російських реформ 60-70-х років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. 3. Сільська і волосна опіка. 4. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної опіки в Україні. 5. Зародження соціальної роботи як фахової діяльності.	2	-
6.	<i>Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні.</i>	4	2
6.1.	Формування системи державного соціального забезпечення в Радянському Союзі 1. Відмова від громадської системи благодійності. Українське товариство Червоного Хреста. 2. Вплив нової економічної політики на соціальне забезпечення. Боротьба з жебрацтвом. 3. Соціальне політика стосовно селянства. 4. Система соціального забезпечення у Радянському Союзі. Основні напрями соціального забезпечення.	2	-
6.2.	Становлення соціальної роботи в незалежній Україні як системи. 1. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов. 2. Структура Міністерства праці та соціальної політики. 3. Український державний центр соціальних служб для молоді. 4. Державна служба зайнятості. 5. Організації самопомоги або взаємодопомоги. Волонтерський рух в Україні.	2	2
7.	<i>Еволюція практики соціальної роботи.</i>	4	-
7.1.	Зародження фахової роботи за кордоном. 1. Охарактеризуйте становлення фахової соціальної роботи за кордоном. 2. М. Річмонд про методологію соціальної роботи. 3. Розвиток соціальної роботи у громаді за Дж. Адамс. 4. Внесок А. Саломон у підготовку кадрів для соціальної роботи.	2	-
7.2.	Історія фахової соціальної роботи в Україні. 1. Генезис соціальної роботи в Україні. 2. Своєрідність становлення соціальної роботи як фаху в Україні. 3. Сучасний стан розвитку державної системи соціальних служб.	2	-
8.	<i>Нормативно-правове регулювання соціальної роботи.</i>	2	-
8.1.	Правова регламентація соціальної роботи. 1. Зарубіжний досвід правового регулювання соціальної роботи; особливості.	-	-

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Нормативно-правове регулювання діяльності соціальних служб, фахівців. 3. Ліцензування як різновид правового регулювання діяльності. 4. Поняття «субсидіарність» в соціальній роботі. 		
8.2.	<p>Нормативно-правова база соціальної роботи в Україні.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Нормативно-правові акти, які регулюють роботу в Україні. 2. Законодавство України, дотичне до надання соціальних послуг. 3. Зміст провідних законів: «Про соціальні послуги», «Про соціальне обслуговування», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про охорону дитинства», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам». 	2	-
9.	<i>Теоретичні основи практики соціальної роботи.</i>	2	2
9.1.	<p>Соціальна робота як парадигмальна теорія.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Теорія соціальної роботи як сукупність концепцій, понять, тенденцій, моделей і технік. 2. Етапи становлення теорії соціальної роботи. 3. Формування класифікацій моделей соціальної роботи: соціально-інтегративні та емансипаторні. 	2	2
9.2.	<p>Практика соціальної роботи.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття практики соціальної роботи. 2. Взаємозв'язок історії, теорії та практики соціальної роботи. 3. Значущість теорії для практики соціальної роботи. 	-	-
10.	<i>Психологічні моделі соціальної роботи.</i>	-	-
10.1.	<p>Психологічні теорії</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Класифікація моделей соціальної роботи. 2. Психодинамічна модель соціальної роботи. 3. Теорії З. Фрейда, Е. Еріксона, А. Бандури. 	-	-
10.2.	<p>Концепції психосоціального розвитку.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Когнітивно-біхевіористична модель соціальної роботи. 2. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи. 3. Використання психологічних моделей соціальної роботи в практиці. 	-	-
11.	<i>Соціологічні моделі соціальної роботи.</i>	-	-
11.1.	<p>Системні моделі соціальної роботи.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Системна модель соціальної роботи. 2. Екологічна модель соціальної роботи. 	-	-
11.2.	<p>Теорія стигматизації в соціальній роботі</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Використання у соціальній роботі теорії ролей. 2. Соціально-радикальна модель соціальної роботи. 	-	-
12.	<i>Соціальна робота як прикладна діяльність.</i>	2	2
12.1.	<p>Методологія практичної соціальної роботи.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Процес соціальної роботи як динамічне явище: підходи, фази 2. Класифікація методів соціальної роботи. 3. Соціальні технології: загальні та спеціальні. 	-	-
12.2.	<p>Стратегії втручання в соціальній роботі.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Типологія стратегій втручання: поняття, мета, типи. 2. Характеристика типів стратегій втручання: 3. Стратегії прямого втручання (модельовання ведення випадку); 4. Стратегії втручання, спрямовані на зміну системи. 	2	2
13.	<i>Комплексні моделі втручання.</i>	4	2
13.1.	Кризове втручання.	2	2

	Підходи до втручання у кризу: <ul style="list-style-type: none"> – кризове консультування; – інтенсивний догляд (опіка). Значення використання комплексних моделей втручання. Практичне завдання: Змодельювати реалізацію кризового консультування особи ВІЛ-інфікованої; жебрака (або клієнта – за власним вибором).		
13.2.	«Зосереджена на завданні модель соціальної роботи». 1. Взаємовідповідність соціальної діагностики та моделі соціальної роботи «зосереджена на завданні модель соціальної роботи». 2. Послідовність процедур діагностування проблеми; соціальна проєкція на її подолання. 3. Практика використання даної моделі соціальної роботи.	2	-
14.	<i>Індивідуальна соціальна робота.</i>	4	2
14.1.	Ведення випадку в соціальній роботі. 1. Ведення випадку як метод індивідуальної соціальної роботи. 2. Типова структура процесу ведення випадку. 3. Суть моделей реалізації: адміністративна, інтенсивного догляду. 4. Технологія ведення випадку: первинне оцінювання, визначення мети, завдань; складання плану втручання; реалізація, моніторинг; кінцеве оцінювання.	2	-
14.2.	Модель консультування в соціальній роботі 1. Специфіка консультування в соціальній роботі. 2. Технологія індивідуального консультування. 3. Специфіка дистантного консультування; види. 4. Підготовка фахівців до консультативної діяльності.	2	-
15.	<i>Професійне документування соціальної роботи.</i>	-	-
15.1.	Документування соціальної роботи. 1. Складання плану втручання: мета, завдання; план-графік. 2. Реалізація плану втручання; моніторинг його результатів. 3. Ведення професійних записів.	-	-
15.2.	Практика ведення документації 1. Стандартизація документування. 2. Умови зберігання конфіденційної документації. 3. Правила публічного оприлюднення.	-	-
Усього		42	10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	<i>Еволюція соціальної роботи.</i>		
1.	Обґрунтувати суспільно-історичний вплив ідей гуманізму на розвиток методологічних засад соціальної роботи: власна точка зору.	3	5
2.	Обґрунтувати передумови виникнення первинних форм соціальної допомоги і взаємодопомоги в архаїчний період розвитку людства (письмово).	4	7
2.	<i>Соціальна допомога як суспільне явище.</i>		
1.	Наведіть форми і масштаби соціальної допомоги у Вавилоні,	3	7

	давньому Єгипті і давньому Китаї (діаграма).		
2.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст.», «Господарські форми допомоги та взаємодопомоги».	4	8
3.	<i>Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-ХУст.).</i>		
1.	Прокоментувати причини появи соціальних аномалій у даний історичний період: канібалізм, розбійництво, лихоманка, проказа. Виникнення специфічних закладів соціальної роботи для знедолених.	3	7
2.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя», «Яким було ставлення християнської церкви до бідності і жебрацтва. Форми соціальної допомоги».	4	6
4.	<i>Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.).</i>		
1.	Соціальний захист за часів князівства Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха.	3	7
2.	Підготувати реферативне повідомлення на тему: Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних у даний історичний період.	4	8
5	<i>Державна опіка у світовій історії (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).</i>		
1.	Охарактеризуйте форми і масштаби приватної добродійності на теренах Росії та України у даний історичний період.	3	7
2.	Підготувати реферативне повідомлення на одну із запропонованих тем: «Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р.», «Вплив російських реформ 60-70-их років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки».	4	8
6.	<i>Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні.</i>		
1.	Система соціальної підтримки для дітей-сиріт і соціальних сиріт в Україні на кінець 90-х років XX століття. Форма – конспект. Джерело інформації підібрати самостійно.	7	7
2.	Формування системи соціального захисту в незалежній Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов. Форма – конспект. Джерело інформації підібрати самостійно.	8	8
7.	<i>Еволюція практики соціальної роботи.</i>		
1.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Зародження професійної соціальної роботи за кордоном», «Зародження професійної соціальної роботи в Україні».	3	7
2.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Перспективи розвитку соціальної роботи в Україні», «Соціальна робота в Україні: перші кроки».	8	8
8.	<i>Нормативно-правове регулювання соціальної роботи.</i>		
1.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Фахове регулювання соціальної роботи: закордонний досвід», «Фахове регулювання соціальної роботи: вітчизняний досвід», «Ліцензування та регулювання надання соціальних послуг: правовий підхід».	7	7
2.	Сформувати законодавчо-правової бази соціальної роботи.	8	8
9.	<i>Теоретичні основи практики соціальної роботи.</i>		
1.	Реферативне повідомлення на тему: «Вплив теорій на практику соціальної роботи».	5	5

2.	Опрацювати збірку «Соціальна робота в Україні: теорія і практика» (науково-методичний журнал 2003-2009р. будь-який номер). З розділу «Забезпечення доступу громади до соціальних послуг» презентувати приклад практичної роботи. Висловити свою думку щодо проблеми та її вирішення.	6	6
10.	<i>Психологічні моделі соціальної роботи.</i>		
11.	<i>Соціологічні моделі соціальної роботи.</i>		
12.	<i>Соціальна робота як прикладна діяльність.</i>		
1.	Ознайомитися із роботою (або анотацією) М. Річмонд «Дружній візит до бідняків: керівництво для тих, хто працює в благодійних організаціях» (1899 р.): виписати методи роботи, сформульовані автором.	7	5
2.	Підібрати соціальні історії, які б потребували застосування тієї чи іншої стратегії втручання; представити, обґрунтувати вибір стратегії.	8	8
13.	<i>Комплексні моделі втручання.</i>		
1.	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Консультація в рамках моделі кризового втручання», «Інтенсивний догляд в рамках моделі кризового втручання».	7	5
2.	Підготувати реферативне повідомлення на тему: «Моделі комплексного втручання в соціальній роботі: характеристика, специфіка».	8	6
14.	<i>Індивідуальна соціальна робота.</i>		
1.	Конспект на одну із запропонованих тем: «Типова структура процесу ведення випадку», «План втручання: структура, змістове наповнення».	3	5
2.	Розробити сценарій дистантного консультування.	4	6
15.	<i>Професійне документування соціальної роботи.</i>		
1.	Законспектувати розділ «Ведення професійних записів» з підручника «Теорії і методи соціальної роботи» / за 21ед... Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: «Академвидав», 2005. – 327 с. С. 146-148. Зробити висновки щодо ведення документації фахівця.	5	7
16.	<i>Соціальна робота як структурний компонент.</i>		
1.	Прокоментувати поняття «індивідуалізації соціальної роботи як мікрорівня»: завдання, зв'язок з стратегіями прямого втручання.	7	7
2.	Презентувати розуміння категорії «соціальний капітал» (мультимедійна презентація).	8	8
17.	<i>Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна</i>		
1.	Дати пояснення: чому соціальна робота розглядається вченими як міждисциплінарна наука?	7	7
2.	Визначити актуальні проблеми сучасної вітчизняної системи підготовки соціальних працівників.	8	8
18.	<i>Соціальна робота як суспільне явище.</i>		
1.	Визначити місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Навести приклади із ЗМІ щодо важливої ролі соціальної роботи.	7	7
2.	Згрупувати поняття і категорії соціальної роботи: запозичені та загальні поняття та категорії соціальної роботи.	8	8
Усього		172	244

7. Індивідуальна робота

1. Скласти схему зв'язку соціальної роботи з іншими дисциплінами: проаналізувати суть історичного зв'язку та сучасного використання соціальним працівником знань фундаментальних наук.
2. Скласти схему праісторичних форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період.
3. Підготувати презентацію на тему: «Історія та специфіка соціальної допомоги у давніх Греції та Римі».
4. Використовуючи метод систематизації та узагальнення підібрати фрагменти фільмів, мультфільмів з елементами, фактами, подіями щодо соціальної допомоги в дану історичну добу: культові, общинно-родові, господарські.
5. Соціальна функція монастирів. Форми презентації – фільм, історична реконструкція, художні ілюстрації.
6. Підготувати презентацію (або реконструкцію) форм, видів допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.
7. Реферативне повідомлення: Церковно-монастирська система благодійності.
8. Зміст соціальної роботи робітних домів: інноваційні форми презентації.
9. Вплив приватної доброчинності на розвиток форм і видів соціальної допомоги; приклади благодійників, благодійних товариств у даний історичний період. Форма подачі – історичні справки, довідки; художні ілюстрації; фільмова історична реконструкція.
10. З історії соціальної роботи підібрати факти (соціальні історії) щодо сільської і волосної опіки, міської система допомоги; церковно-парафіяльної і приватної опіки.
11. Скласти схему міністерства і відомства України, що забезпечують соціальний захист населення.
12. На підставі реальних подій, фактів презентувати волонтерський рух в сучасній Україні (відео, презентації, інформаційно-рекламна продукція).
13. Підготувати презентацію щодо діяльності відомих постатей в історії розвитку соціальної роботи як фаху: М. Річмонд, Дж. Адамс, А. Саломон (або інших); використати при відповіді на останнє питання плану заняття.
14. Визначити фахові утворення соціальних працівників України: досвід їхньої діяльності.
15. Сформулювати бачення участі громадськості в житті територіальної громади: законодавчий аспект.
16. Визначити дії соціального працівника в ситуаціях: 1. Дитина молодшого шкільного віку втекла з дому, оскільки, за її словами, вона зазнавала там насильства. Дитина перебуває в тимчасовому притулку, який утримує благодійна організація. Які види послуг можна надати їй? На яке законодавство ви спиратиметеся, щоб подолати або пом'якшити її життєві труднощі?
17. Поясніть, у чому полягає призначення теорії соціальної роботи?
18. Які напрями соціальної допомоги й підтримки визначають, в цілому, практику соціальної роботи?
19. Скласти схему: «Методи соціальної роботи» за такими розділами: Методи соціальної роботи за М. Річмонд; Сучасні методи соціальної роботи (електронний варіант або роздруківка).
20. Моделювання стратегій комбінованого (проміжного) втручання: фасилітації, консультування; фрагменту вуличної роботи.
21. Спроекувати реалізацію кризового консультування.
22. Визначити сильні й слабкі сторони зосередженої на завданні моделі соціальної роботи за підручником: Теорії і методи соціальної роботи: підручник //за ред.. Т.Семигіної, І. Миговича. – К.: «Академвидав», 2005. – 327 с. ,С.98-103.
23. Визначити переваги та обмеження основних методів збору інформації про клієнта.
24. Підібрати вправи для розвитку комунікативних умінь консультанта і програти їх у парах з одногрупниками.
25. Визначити, чи етично вести записи про клієнтів, з якими вони або не ознайомлюються, або не згодні?
26. Проаналізувати зразки документації соціального працівника ЦСССДМ.

27. Групова робота як мезорівень соціальної роботи: поняття; суть; сфери застосування групової роботи
28. Групова робота як мезорівень соціальної роботи: поняття; суть; сфери застосування групової роботи.
29. Реферат на тему: «Чому я вважаю (не вважаю) соціальною роботою наукою»
30. Соціальна робота вважається практикою: доведіть потребу навчання соціальній роботі або спростуйте.

8. Методи навчання

Словесні: проблемний виклад лекції, бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: навчальна презентація, навчальні фільми з історичної реконструкції, інформаційно-рекламна продукція, соціальні ролики тощо.

Практичні: метод аналізу, систематизації та узагальнення, метод моделювання, практичні вправи тощо.

9. Засоби діагностики успішності навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- студентські презентації;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екз.	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2			
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8				
5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2			
25		25		25		25				
Тема 9		Тема 10		Тема 11		Тема 12				
9.1	9.2	10.1	10.2	11.1	11.2	12.1	12.2			
25		25		25		25				
Тема 13		Тема 14		Тема 15		Тема 16				
13.1	13.2	14.1	14.2	15.1	15.2	16.1	16.2			
25		25		25		25				
Тема 17		Тема 18								
17.1	17.2	18.1	18.2							
25		25								

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабке знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься один-два теоретичні питання.

«5» бали – повна, обгрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«4» бали – не досить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); ґрунтовні аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«4» бали – не досить повна відповідь на питання дослідного та творчого характеру (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); не достатньо обґрунтовано аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатно змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни «Теорія та історія соціального виховання та соціальної роботи» для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену.

Семестровий контроль проводиться у формі усного опитування (за програмою екзамену, розробленою для екзамену з цієї дисципліни). Викладачем формуються білети, здобувач тягне білет, письмово формує відповіді на питання до білету і в ході усної співбесіди дає відповіді. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен 50 балів.

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.
«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти «Соціальна педагогіка» здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах**Шкала оцінювання: ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс
2. Навчальні мультимедійні презентації
3. Навчальні фільми

12. Рекомендована література

Базова

1. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи : навч. посіб. – Тернопіль : Астон, 2004. – 174 с.
2. Вступ до спеціальності «соціальна робота» / за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. К.: «Академвидав», 2005. – 304 с.
3. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / [уклад.: О. О. Кравченко, О. О. Матрос]. – Умань : РВЦ «Візаві», 2017. – 117 с.
4. Історія соціальної роботи / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : ФОП Жовтий О., 2016. – 69 с.
5. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Соціальна робота» / В. В. Тихолоз ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т пед. освіти, соц. роботи і мистецтва, Каф. соц. роботи і соц. педагогіки. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2014. – 407 с.
6. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / упор.: С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський та ін. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 408 с.
7. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.
8. Теорія і методи соціальної роботи: /за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
9. Соціальна робота (теорія і практика): підручник.–К.: Каравела, 2009. – 368 с.
10. Фурман А., Підгурська М. Історія соціальної роботи /А.В. Фурман, М.В. Підгурська. – Тернопіль : ТНЕУ. 2018. – 174 с.

Допоміжна:

1. Вступ до соціальної роботи: навчальний посібник / за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: «Академвидав», 2005. – 303 с.
1. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. — К.: КМ Академія, – 2000. – 182 с.
2. Соціальна робота: В 3-х ч. — Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред. Т. Семигіної, І. Григи. — К.: Києво-Могилянська академія, 2004.– 224 с.
3. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. — К.: УДЦССМ, 2002.
4. Соціальна робота (теорія і практика): підручник.–К.: Каравела, 2009. – 368 с.
5. Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / За ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. — К.: Науковий світ, 2003.
6. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. — К.: КМ Академія, 2000.
7. Теорії і методи соціальної роботи: підручник //за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: «Академвидав», 2005. – 327 с.
8. Пейн М.Сучасна теорія соціальної роботи: Пер. з англ. – К., 2000.–456с.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.

